

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Tumo-Vaižganto g. 2, 01108 Vilnius, tel. (0 5) 236 2444, faksas (0 5) 236 2626

El. p. urm@urm.lt, <http://www.urm.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188613242

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2026-08- Nr.

SKUBU

DĖL BENDRADARBIAVIMO SU JUNGTINĖMIS AMERIKOS VALSTIJOMIS KRITINIŲ MINERALŲ IR RETŲJŲ ŽEMĖS ELEMENTŲ GAVYBOS, PERDIRBIMO IR TIEKIMO KLAUSIMAIS BEI DALYVAVIMO PAX SILICA INICIATYVOJE

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – Ministerija) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasitarime svarstyti klausimą dėl Lietuvos Respublikos dalyvavimo Jungtinių Amerikos Valstijų (toliau – JAV) iniciatyvoje dėl bendradarbiavimo kritinių mineralų ir retųjų žemės elementų gavybos, perdirbimo ir tiekimo klausimais ir dėl Lietuvos prisijungimo prie *Pax Silica* deklaracijos.

Kritiniai mineralai ir retieji žemės elementai yra būtini pažangiųjų technologijų pramonei. Siekiant užtikrinti jų gavybą, tiekimą, stiprinti ir diversifikuoti tiekimo grandines, skatinti investicijas į gavybą ir perdirbimą ir tokiu būdu prisidėti prie technologijų ir pramonės, įskaitant gynybos pramonę, pažangos, JAV pasiūlė bendramintėms valstybėms sudaryti susitarimus dėl bendradarbiavimo kritinių mineralų ir retųjų žemės elementų gavybos, perdirbimo ir tiekimo klausimais. Pasiūlymą sudaryti tokį susitarimą (angl. *Framework for Securing of Supply in the Mining and Processing of Critical Minerals and Rare Earths*) (toliau – Susitarimas) gavo ir Lietuva. Analogiškus susitarimus yra pasirašiusi Lenkija, Jungtinė Karalystė, Australija, Japonija, Malaizija ir kt. 2026 m. balandžio 25 d. Europos Sąjunga tai pat pasirašė ES-JAV susitarimo memorandumą dėl kritinių mineralų (angl. *EU-US Memorandum of Understanding on Strategic Critical Minerals and Supply Chain Security*).

Pax Silica deklaracija (toliau – Deklaracija) siekiama stiprinti saugias pasaulines technologijų vertės grandines bei mažinti pernelyg dideles priklausomybes nuo riboto skaičiaus tiekėjų kritinių technologijų, puslaidininkių, dirbtinio intelekto infrastruktūros, kritinių žaliavų ir pažangios gamybos srityse. JAV su bendramintėmis valstybėmis skatins patikimų partnerių bendradarbiavimą visoje technologijų tiekimo grandinėje – nuo kritinių žaliavų gavybos ir perdirbimo iki puslaidininkių gamybos, duomenų infrastruktūros ir dirbtinio intelekto sprendimų diegimo. Deklaracija taip pat numato glaudesnę bendradarbiavimą ekonominio saugumo srityje, įskaitant investicijų saugumą, tiekimo grandinių atsparumo stiprinimą ir koordinaciją strateginių technologijų politikos klausimais. *Pax Silica* deklaraciją jau yra pasirašiusios Švedija, Suomija, Italija, Nyderlandai, Australija, Norvegija, Jungtinė Karalystė, Japonija, Singapūras ir kt. šalys. Europos Sąjunga taip pat pasirašė *Pax Silica* deklaraciją JAV birželio 25 d. Aukšto lygio susitikimo paraštėse.

Ministerijos nuomone, Lietuvos dalyvavimas šiose JAV iniciatyvose, pasirašant Susitarimą ir Deklaraciją, būtų svarbus žingsnis stiprinant strateginį bendradarbiavimą su JAV. Tai ne tik

patvirtintų politinę valią glaudžiau bendradarbiauti su vienu svarbiausių partnerių ekonominio saugumo ir pažangiųjų technologijų srityse, bet ir prisidėtų prie šalies investicinio patrauklumo didinimo, rizikų verslui mažinimo bei nacionalinio ir ekonominio saugumo stiprinimo.

Pagrindiniai Susitarimo tikslai – stiprinti saugų ir diversifikuotą kritinių mineralų bei retųjų žemės elementų tiekimą, skatinti investicijas į jų gavybą, perdirbimą ir perdirbimo technologijas, didinti tiekimo grandinių atsparumą bei mažinti strategines priklausomybes. Susitarimu taip pat siekiama stiprinti bendradarbiavimą visoje kritinių mineralų vertės grandinėje, įskaitant tiekimo grandinių saugumo užtikrinimą, investicijų peržiūros mechanizmų stiprinimą ir koordinaciją su kitais patikimais partneriais.

Deklaracijos tikslai – skatinti pažangiųjų technologijų, įskaitant puslaidininkių ir dirbtinio intelekto infrastruktūros, tiekimo grandinių diversifikavimą, stiprinti bendradarbiavimą su patikimais partneriais bei mažinti pernelyg dideles priklausomybes nuo riboto skaičiaus tiekėjų. Tai sustiprintų Lietuvos pozicijas, dalyvaujant kritinių technologijų ir puslaidininkių tiekimo grandinėse ir atitiktų Lietuvos siekį plėtoti aukštos pridėtinės vertės technologijų sektorius, remiantis stipria fotonikos ir lazerių pramonės baze.

Pabrėžtina, kad JAV siūlomas sudaryti Susitarimas ir *Pax Silica* deklaracija nėra laikomi tarptautinėmis sutartimis ir nesukurs teisių ir įsipareigojimų nei pagal tarptautinę, nei pagal nacionalinę teisę, bet sustiprins politinį ir ekonominį bendradarbiavimą su JAV.

Susitarimo ir Deklaracijos pasirašymas atitinka Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritarė 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157 „Dėl Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, nuostatas paramos proveržio technologijoms ir ekonomikos transformacijai srityje, taip pat aktyvios, konstruktyvios ir nuspėjamos užsienio politikos srityje (338 punktas: „<...> Plėtosime bendradarbiavimą su JAV, Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono bei panašiai mąstančių partnerių gynybos pramone, skatinsime gynybos ir saugumo pramonės eksportą“, 354 punktas: „Sieksime gilesnio, abipusiškai naudingo ES ir JAV bendradarbiavimo saugumo, ekonomikos, technologijų, energetikos ir prekybos srityse.<...>“, 374 punktas: „<...> plėsti Lietuvos ir JAV strateginį bendradarbiavimą, ypač saugumo ir energetikos srityse.“ ir kt.).

Susitarimo ir Deklaracijos tekstai buvo suderinti su Aplinkos, Finansų, Ekonomikos ir inovacijų, Susisiekiimo ir Teisingumo ministerijomis Užsienio reikalų ministerijos 2026 m. birželio 3 d. raštu Nr. (23.1.1E)3-3373. Taip pat Susitarimo ir Deklaracijos tekstai buvo paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) Užsienio reikalų ministerijai birželio 9 d. raštu Nr. (7.2.16E)3-3515 pateikus derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl įgaliojimų suteikimo Taurimui Valiui“ projektą. Gauti pritarimai iš Aplinkos, Finansų, Ekonomikos ir inovacijų, Susisiekiimo ir Teisingumo ministerijų. Pastabų ir pasiūlymų iš visuomenės negauta.

Teikiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo protokolo projektą ir maloniai prašome klausimą įtraukti į artimiausio Vyriausybės pasitarimo darbotvarkę.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo protokolo projektas, 1 lapas.
2. Susitarimo projektas, anglų k., 3 lapai.
3. Deklaracijos projektas, anglų k., 2 lapai.

Užsienio reikalų viceministras

Sigitas Mitkus